

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.I.], 1679

Impedimenta, quae Justitiae mora[m] inferunt per artifia, & fraudes
Causidicorum, & ministrorum: & earum rerum remedia. LI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

Impedimenta, quæ obstant justitiæ per artificia, & fraudeſ Causidicorum, & Ministrorum, eorumq; remedia.

CAP. LI.

In impedimentorum species altera, quæ justitiæ opponuntur, insidiæ erant, quæ consistunt in artibus Advocatorum & Procuratorum, horumq; maximè, & fraudibus Notariorum, & scribarum, quarum aliae conspirant ad protrahendas in æternum lites: quam ob rem coguntur pauperes causa cadere, licet jus ipsis non desit, sed quod ferre non possunt tantum temporis & sumptuum dispendium. Cognitum fuit moræ periculum Legumlatoribus, quæ situmq; remedium illi rei, sed in vanum. Justinianus (Cod. de jud. I. properandum) prohibuit, ne finerent judices quamcunq; item ultra triennium in judicio pendere: at sine effectu, quantum videtur. Hodie propter infinitum librorum legalium numerum & repet. & consulentium, & tractatum & glossarum, magis adhuc diuturnitas increscit. Qua ex re appetat, quam prudenter Justinianus vetuerit commentari, & scribere in leges collectas. At Lotharius Imperator contrarium concessit, quod studium efficit immensum, & lites infinitas. Nihilominus si judex ea prudentia esset ac bonitate, qua deberet esse dotatus, conferret plurimum ad frenandam longitudinem & cavillationes Procuratorum & Advocatorum. Ut pariter si Advocati & Procuratores viri forent probi, qui justitiam cuperent non vile lucellum, aut minimum ultra quod justum esset clientes defendere nollent, nec artes suas cum damno justitiae vellent ostendi, lites non potraherentur ultra modum. Plato (lib. II. sub finem de legib.) in malitiosos & iniquè callidos litium patronos, severam condidit legem, quæ in optima republica revera digna est ut habeatur, & observeatur. Verba ipsa pono. Verum cum multa in vita hominum bona sunt, pluribus eorum, quasi quædam diræ calamitates insident, quemaculant illa atq; coinquiant. Judicialis autem disceptatio judiciumq; cur homini bonum non est, quod humana omnia mansuefecit? Atqui cum disceptatio talis, bonum sit, cur & adefe in lite alicui, & causæ justæ favere bonum non sit? Hec

cum

cum ita sint, perverfa calumnia bonum artis subit nomen: quæ artificium in libertibus invenisse afferit: quo agenda & dicenda, sive honesta, sive turpis sit causa, superare facile quis possit: victoresq; facere, quibus ipsa rationibus suis favet: si pro artis ipsius beneficio pecunia dabitur. Hæc sive ars, sive artis expers exercitatio quadam sit: danda opera est ne in nostra civitate aditum habeat: sed legum verita conditorē, nihil adversus leges proferat, & alio profecta vires suas ostendat. Si quis vero non pareat, hac lege deterreatur. Si quis justitiae vires in animis judicūm in contrarium vertere conetur, ac præter opportunitatem multalititia movet, aut moventibus adest: agat in eum quicunq; voluerit, male agendi, aut deniq; defendendi crimen, judiciumq; hujusmodi apud electos iudices agitur. Et si damnatus fuerit, discutiatur, utrum avaritia, an ambitione quadam contentione id fecerit. Ac se contentione, certum ipse iudices tempus præscribant, in quo neque pro se, neq; pro alio ullam agat dicatq; causam. Sin autem avaritia, peregrinus quidem a regione, nunquam rediturus abito, & si redierit, moritus. Civis autem si avaritia id fecisse deprehendatur, quoniam pecuniam tanti fecerit, omnino moriatur. Quod si ambitione contentione bis tale quid fecisse iudicatus fuerit, id ipsum supplicium subeat. Sanè hæc bina remedia, iudex bonus, & Advocati & Procuratores justitiae amatores, mederentur huic infirmitati publicæ litium diuturnitatis, fallaciae, & cavillationum, quibus se mutuo exercent & ope numero. Et si verum fatendum est, unicum solum sufficeret: enimvero si iudex summæ esset prudenter & integerrimæ justitiae, fallacias rejiceret, & numerum actorum rescinderet, & instantiarum factarum ad justitiam obnubilandam, minimum ad producendas lites. Nam optime dixit Justinianus, nam si ipsi iudices noluerint, nullus tam audax invenitur, qui possit in invito iudice litem protegare. Et ex parte altera, si Advocatus & Procurator recta incedat via, nullus erit, qui fraudem faciet ex artibus legalibus. Quod si utriusq; partis rectitudo conspirabit, judicis nimis, & causidicorum dubium non est, quin omnis litium corruptela cessatura sit.

Superesset solum suspensio in casibus valde controversis inter gravissimos JCTos, quam tamen foveat controversiam maximè copia librorum legalium: quare tollere tantam librorum multitudinem, minimum restringere numerum Doctorum, quibus in judiciis utendum esset, ad numerum exiguum clarissimorum, consilium foret magna utilitatis. Res quæ nota fuit & tentata ab hodie no Duce prudentissimo Urbinatum Francisco Maria Rov-

rensi. Sed in universum desiderari potius potest, quam sperari tam saluberrimum remedium. Sed hac de re infra iterum mihi sermo erit.

Quod ad fraudes Notariorum, in extendendis contractibus & ultimis voluntatibus, quæ sœpius non exprimunt voluntatem contrahentium, vel testatorū, addendo iis vel minuendo, vel exignorātia vel malitia, eousq; interdum procedit, ut contractus confiant & testamenta ficta in ligni privatorum damno: ut accepimus sœpenumero Neapoli usuvenire. Et Romæ tempore Clementis Octavi loca montibus perscripta, vendita sunt pari fraude: quod ad illas itaq; fraudes, sub falso nomine veniunt, quale delictum pœna capitali in hoc casu puniendum est: scilicet Notarius, qui instrumentum falsum conficit, in quodam regno morte punitur: at in Ducatu Mediolanensi prima vice non morte mulctatur, sed si iterum committat idem delictum, igne crematur, ut testatur Clarus suo tempore binis Notariis contigisse. Gravi itaq; pœna fraudis adeo damnosa & periculi plena punienda est, ne latius extendatur, & propter exemplum. Ignorantiae obviam eundum est pœna, licet non tam gravi, attamen alicuius severitatis: is enim peccat, qui non callet arrem, quam per tractare suscipit, maxime cum concernit commoda eximia plurimorum.

Remedii præservativi loco esset, ut notarius a præcipuis exerceretur hominibus. Aristoteles ad ejusmodi officium magistratum constituebat, & notarii hodierni etiam sibi nomen tribuunt judicum ordinariorum.

Et revera error politicus est satis insignis, tantam largiri auctoritatem & fidem Notario, ut ipsius assertio cum paucissimis testibus transferat dominium facultatum opulentissimarum: sane fiducia & fides, quæ scripto Cardinalis cuiusdam non tribuitur: & ex altera parte ignobilem putare, qui officio ejusmodi fungitur. Aut fides officio derogetur, aut nobilis, qui id obeat, habetur. Olim apud nos officium hoc magni æstimabatur. Audiō modo Mediolani neq; adimere, neq; tribuere nobilitatem: Et Veronæ impertit potius nobilitatem, qua in re illa civitas pro ceteris laudanda esset. Facit Paulus Æmilius in sua Galliæ (lib. 3.) historia mentionem discriminis, quod versabatur inter Romanos & Græcos, quorum illi vile putabant Cancellarii munus: at Græci magni illud æstimabant, adducens auctoritatem Æmilii Probi. Additq; idem Æmilius in Galliis amplissimum munus esse, ut & in Burgundia Ducatu, in quo Cancellarius erat Archiepiscopus Viennensis, & in Francia Archiepiscopus Parisiensis. Et Romani Imperii summus Cancellarius est Archiepiscopus

episcopus Tre virens. Venetiis quoq; summi Cancellarii munus magnæ dignitatis est, & quod non datur nobilibus, ex lege prudentissima fit, ut cives explantur: non quod nolint in se illud recipere munus, cui etiam cedunt nobiles, etiam magistratum gerentes plerumq;. Finio, aut derogandam esse Notario fidem tam insignem, quæ illi tribuitur, aut si reliquatur fides, eidem honor simul detur, ut exerceatur munus a personis præcipuis: alias gravissimus politicus error est, connectere binas res communiter longe ab invicem dissidentes, videlicet personam vilem, & fidem in corruptam.

F I N I S. I., Partis,

